

«بررسی وضعیت علوم انسانی در کشور برای جهت‌گیری آینده- بخش دوم»، (دکتر رضا نیلی‌پور)

الف: جنبه‌های آسیب‌شناختی علوم انسانی

- ۱- پذیرش بیش از ظرفیت دانشجو در رشته‌های علوم انسانی
- ۲- مشکل اشتغال و جابجایی فارغ‌التحصیلان ناشی از پذیرش‌های بی‌رویه دانشجو با توجه به اینکه در بعضی از رشته‌ها مانند اقتصاد نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان حتی از نرخ بیکاری بیشتر است.
- ۳- عدم توجه به آینده‌نگری برای تربیت هیأت علمی مورد نیاز در رشته‌های علوم انسانی و بی‌توجهی به نیازهای کشور چه از نظر کمی و چه از نظر کیفی.
- ۴- سیطره کمیت بر کیفیت در فعالیتهای علمی و کمبود اعتبارات تحقیقاتی در رشته‌های علوم انسانی نسبت به سایر رشته‌ها.
- ۵- سیطره آموزش بر پژوهش ناشی از پذیرش بی‌رویه دانشجو و افزایش ساعات آموزشی هیأت علمی در رشته‌های علوم انسانی.
- ۶- نابسامانی در مدیریت دانشگاهی ناشی از وضعیت غیرطبیعی روابط سازمانی تحت تأثیر اعمال سلیقه‌های گروهی در دانشگاه‌ها.
- ۷- مشکلات مربوط به مشروعیت برای رشته‌های علوم انسانی ناشی از عدم استقلال رشته‌های دانشگاهی و اظهارنظرهای متضاد در خصوص رسالت رشته‌های علوم انسانی و ایجاد روحیه تردید و تزلزل و منفی نسبت به محتوا و رسالت فرهنگی و اجتماعی رشته‌های علوم انسانی.
- ۸- بی‌توجهی به مطالعات بین‌رشته‌ای در حوزه رشته‌های علوم انسانی.
- ۹- تشدید روحیه بی‌هویتی در نسل جوان و احتمال بروز خطر رشد شکافی نسلی و انقطاع فرهنگی که در آینده آسیب‌های اجتماعی را به دنبال خواهد داشت.
- ۱۰- مشکلات شیوه جذب اعضاء هیأت علمی- ناشی از جذب متمرکز در وزارت علوم و اعمال سلیقه‌های گزینشی به ویژه گرایش‌های سیاسی در جذب استادان به جای بررسی صلاحیت علمی آنها
- ۱۱- شیوه جذب متمرکز دانشجویان دکتری از طریق آزمون تستی به‌وسیله وزارت علوم
- ۱۲- تخصصی نبودن آموزش گرایش‌های جدید در بعضی رشته‌های علوم انسانی از جمله رشته حقوق
- ۱۳- کیفیت پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دکتری در رشته‌های علوم انسانی
- ۱۴- انتخاب مدیریت‌های علمی دانشگاهی با توجه به گرایش‌های جناحی و بدون توجه به تجربه و شایستگی علمی آنها
- ۱۵- رشد کمی مقالات و تولیدات علمی و کاهش کیفیت مقالات در حوزه علوم انسانی
- ۱۶- نابسامانی در منابع درسی و کیفیت آموزش زبان فارسی در رشته‌های مختلف دانشگاهی و بی‌توجهی به نقش ارتباطی و معرفت‌شناختی زبان.

ب: توصیه‌ها و پیشنهادها

- ۱- توجه مطلوب دانشگاه‌ها به مفاد سند چشم‌انداز کشور در افق ۱۴۰۴ در خصوص توسعه‌یافتگی و برخورداری از دانش پیشرفته، توانایی در تولید علم در حوزه علوم انسانی به منظور دست یافتن به جایگاه اول علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی.
- ۲- توجه به برنامه‌های اسناد بالادستی به منظور تحقق اهداف برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۵) در توسعه کیفی رشته‌های علوم انسانی.
- ۳- ارتقای کیفی و کمی هیأت علمی رشته‌های علوم انسانی در دانشگاه‌های دولتی با توجه به بازنشسته کردن بی‌رویه استادان پیش‌کسوت رشته‌های علوم انسانی.
- ۴- توجه کافی به فرصت‌های مطالعاتی هیأت علمی برای ارتقاء سطح علمی آنها.

- ۵- گسترش گرایش‌های میان‌رشته‌ای در حوزه رشته‌های علوم انسانی.
- ۶- مدیریت و نظارت بر طرح‌های پژوهشی هدفمند در جهت توسعه‌یافتگی و زمینه‌سازی برای استفاده از دستاوردهای این گونه پژوهش‌ها در برنامه‌ریزی‌ها
- ۷- افزایش نسبت هزینه‌های تحقیقاتی به تولید ناخالص ملی در شرایطی که این شاخص در کشورهای پیشرفته بیش از ۲٪، و در ترکیه ۷٪، در برزیل ۹٪ و ولی در ایران حدود ۶٪.
- ۸- تخصیص اعتبارات پژوهشی در حوزه علوم انسانی با توجه به اولویت‌های اجتماعی و جلوگیری از حیف و میل اعتبارات پژوهشی.
- ۹- توجه ویژه به کیفیت منابع درسی و شیوه آموزش زبان فارسی در مدارس و دانشگاه‌ها با تکیه به نقش معرفت‌شناختی زبان.